

Trädinventering vid Östberga

Inventering av naturvärdesträd inför detaljplanearbete vid Östberga, Stockholms Stad, 2020

På uppdrag av:

Sveafastigheter Bostad AB
Kontaktperson: Åsa Hansson
(asa.hansson@sveafastigheter.se)

Uppdraget:

Projektledare: Mova Hebert
Författare: Arianna Scarpellini
Kvalitetssäkring: Ann-Sofie Lindén
Callunas interna projektkod: MHT0229

Calluna AB:

Linköpings slott
582 28 Linköping
Org.nr: 556575-0675
Växel: +46 13-12 25 75
www.calluna.se

Rapporten citeras enligt följande: Scarpellini, A. (2020). Trädinventering vid Östberga. Inventering av naturvärdesträd inför detaljplanearbete vid Östberga, Stockholms Stad, 2020. Calluna AB.
Foton: © Calluna AB om inget annat anges.

Innehåll

Kort beskrivning av uppdraget och platsens förutsättningar	3
Metod	3
Resultat	3
Slutsatser och rekommendationer	7
Referenser	8
Bilaga 1 – Metod för inventering av naturvärdesträd	Separat bilaga
Bilaga 2 – Klassning, ekologiska faktorer och poängfördelning av inmätta träd	Separat bilaga

Kort beskrivning av uppdraget och platsens förutsättningar

Calluna AB har 2020 på uppdrag av Sveafastigheter AB utför en inventering av naturvärdesträd inom ett angivet område (figur 1) vid Östberga, i sydöstra Stockholm. Bakgrunden till inventeringen är en detaljplan för att uppföra nya bostäder.

Naturen i inventeringsområdet består av en triviallövskog med asp, björk och sälg. Tall och ek samt enstaka gran förekommer utspridda i området. Fuktiga partier förekommer och i fältskiktet växer bl.a. blåbär, gräs och lågört flora. Den södra delen av inventeringsområdet består av en gräsmatta med mycket buskage. Enligt en naturvärdesinventeringen som Calluna genomförde 2016 bedömdes området motsvarande ungefär inventeringsområdet ha visst naturvärde (Hebert, M. 2017). Gnag av aspvadgnagare observerades inom inventeringsområdet i samband med naturvärdesinventeringen. Noggrannheten på observationen var inte tillräcklig för att fastställa exakt vilket träd gnagspår var på. Utanför inventeringsområdet i nordväst finns observationer i Artportalen av spillkråka från 2016. Spillkråka är en rödlistad fågelart (NT) och skyddad enligt 4 § i artskyddsförordningen.

Metod

Trädinventering genomfördes inom inventeringsområdet med hjälp av Callunas metod för inventering av naturvärdesträd (se bilaga 1). I metoden beskrivs även vad som krävs för att ett träd ska klassas som ett särskilt skyddsvärt träd eller övrigt skyddsvärt träd.

Vid denna inventering har parametern "Övrig faktor" använts i syfte att särskilt uppmärksamma medelgrova aspträd, med relativt välutvecklad krona som växer vid eller nära skogsbrynet och som har möjlighet att snart få intressanta kvalitéer såsom håligheter samt barklös och solexponerad stam. Man har valt att vid inventeringen räkna dessa träd som naturvärdesträd trots att de inte når upp till kriterierna enligt Callunas metod.

Ytterligare träd har mätts in och klassats som "Ej naturvärdesträd/Övrigt träd". Det handlar om träd som inte uppfyller någon av kriterierna enligt Callunas inventeringsmetod för att räknas som naturvärdesträd, men som ändå bör uppmärksammas i samband med planering av exploatering.

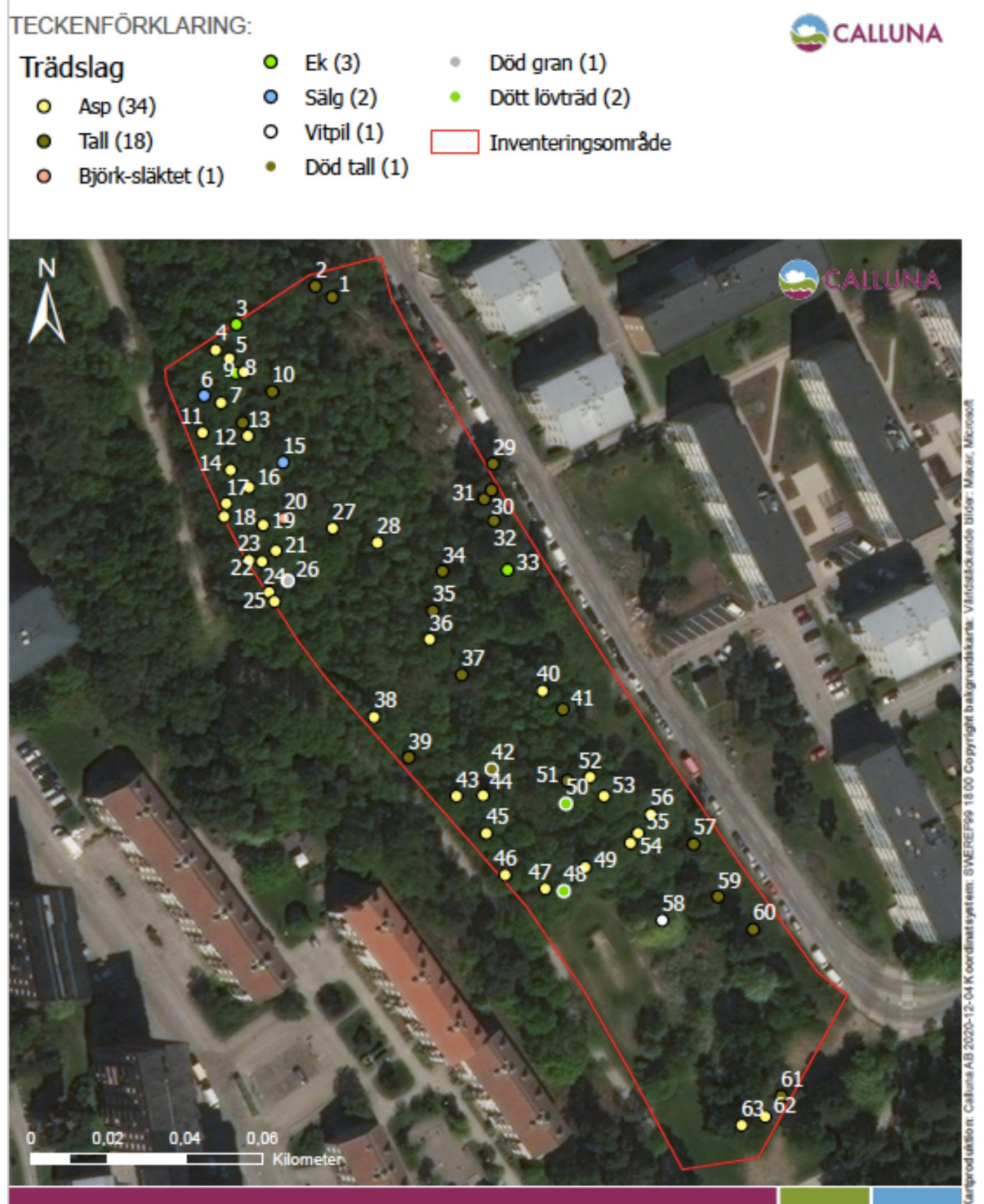
Fältdatafångst har utförts med hjälp av ESRI:s fältapplikation Collector på en smartphone. Trädens position registrerades med smartphone kopplad till en högprecisions-GPS av märket Leica GG04+ med en lägesnoggrannhet på som bäst två centimeter och upp till en halvmeter som sämst i tät skog och nära höga byggnader.

Inventeringen genomfördes den 27 och 30 november 2020.

Utsök av skyddsklassade arter i Analysportalen gjordes den 26 november 2020. Sökområdet omfattade inventeringsområdet samt en buffertzona på 300 meter.

Resultat

I inventeringsområdet registrerades totalt 63 träd varav 47 klassades som naturvärdesträd. En stor majoritet av träden är aspar (34 träd) Därefter följer tallar (18 stycken varav 16 klassades som "Ej naturvärdesträd/övrigt träd"). I figur 1 nedan visas trädslagsfördelningen för samtliga inmätta träd.

Figur 1. Kartan visar samtliga inmäta träd inom inventeringsområdet, fördelade enligt trädslag och med träd-ID. Siffrorna inom parentes i teckenförklaringen visar antal träd inom varje kategori.

De inmäta träden är fördelade enligt följande:

- 4 särskilt skyddsvärda träd
- 3 övrigt skyddsvärda träd
- 40 naturvärdesträd

- 16 ej naturvärdesträd/övrigt träd

I tabellen i bilaga 2 kan man se alla inmäta träd med motsvarande klassning.

Särskilt skyddsvärda träd

Av de inmäta träden var det fyra träd som klassas som "särskilt skyddsvärda träd" enligt Naturvårdsverkets riktlinjer (se bilaga 1 för en mer utförlig presentation av dessa parametrar) (figur 2). Samtliga fyra träd med denna klassning som identifierades under inventeringen var grova hålträd, det vill säga träd >40 cm i diameter på det smalaste stället upp till brösthöjd med utvecklad hållighet i stam (eller gren). Det handlar om tre aspar (ID 9, 13 och 25) och en död stående gran (ID 26).

Övrigt skyddsvärda träd

Av de inmäta träden var det tre träd som, enligt Naturvårdsverkets riktlinjer, klassas som "övrigt skyddsvärda träd". Dessa träd kan utgöras av:

- Döda stående/liggande träd $\geq 0,4$ meter på det smalaste stället upp till brösthöjd alt. Från stambas (för liggande avbrutna stammar gäller $\geq 0,4$ meter vid brottställe).
- Hamlade träd

De tre övrigt skyddsvärda träd som identifierades i samband med denna inventering består av döda stående träd varav två lövträd (en asp och en ek med ID 48 respektive 50) och en tall med ID 42.

Ej naturvärdesträd/övrigt träd

De 16 träd med klassningen ej naturvärdesträd/övriga träd utgörs uteslutande av tallar. Nästan alla växer i östra delen av inventeringsområdet.

Dessa träd har inte fått någon poäng tilldelat enligt Callunas inventering metod men har avgränsats ändå eftersom de bör uppmärksammas i samband med planering av exploatering (se nedan om *Poängfördelning*).

Poängfördelning

I denna inventering går poängfördelningen för naturvärdesträd (inkl. särskilt skyddsvärda träd och övrigt skyddsvärda träd) från 2 till 4 poäng.

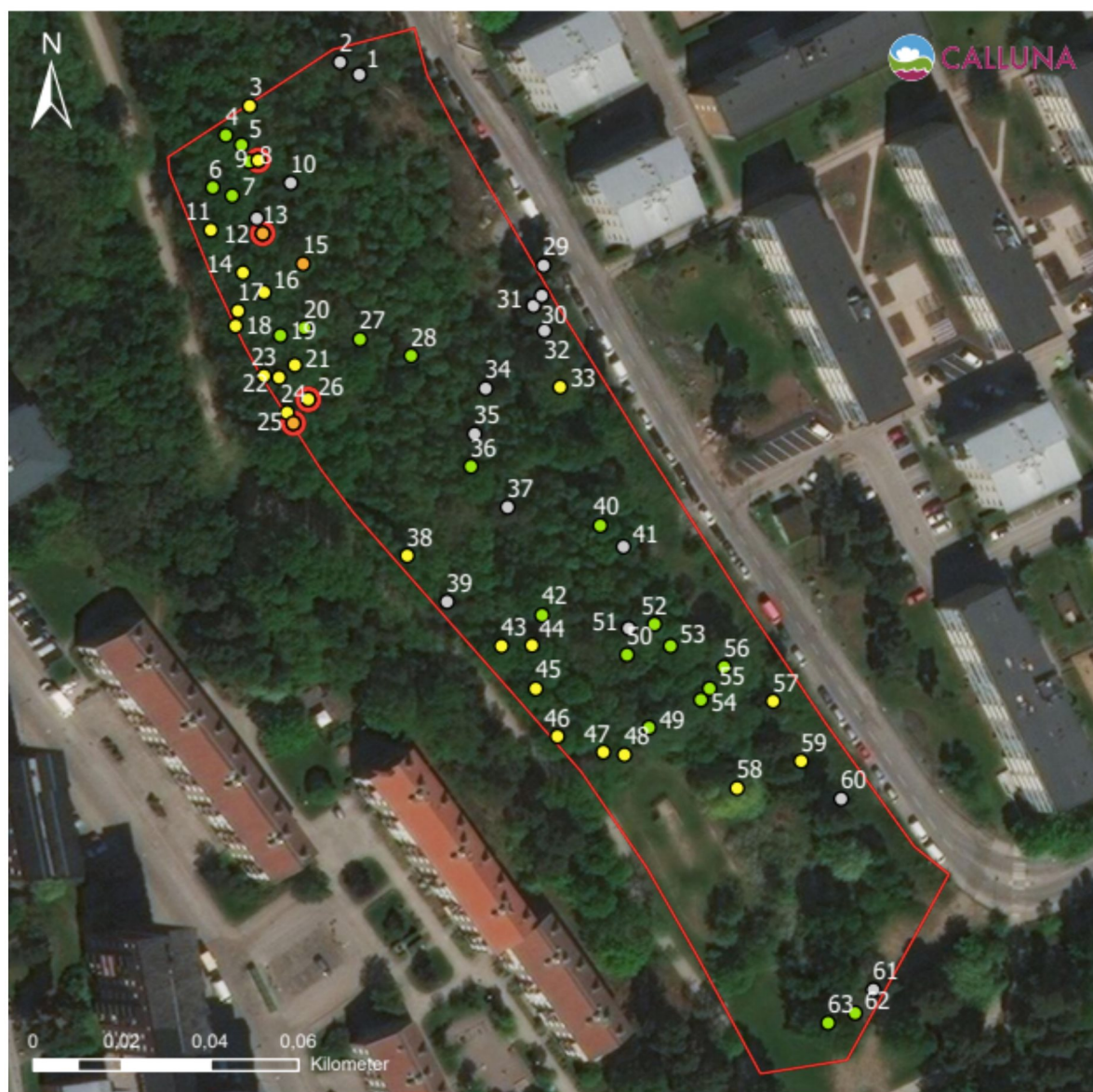
De träd som fått flest poäng, det vill säga 4 poäng, är en asp (ID 13), en sälg (ID 15) och en död gran (ID 26). Aspen och granen är särskilt skyddsvärda träd och sälgen ett naturvärdesträd. De flesta träd (24 stycken) har fått 3 poäng.

TECKENFÖRKLARING:

Ekologiska poäng

- 4 (3)
- 3 (23)
- 2 (21)
- Ej naturvärdesträd (16)
- Särskilt skyddsvärt träd (4)
- Inventeringsområde

Figur 2. Kartan visar poängfördelning för de inmäta naturvärdesträden inom inventeringsområdet. Träden som bedömdes som ej naturvärdesträd/övrigt träd syns också på kartan.

Skyddsklassade arter

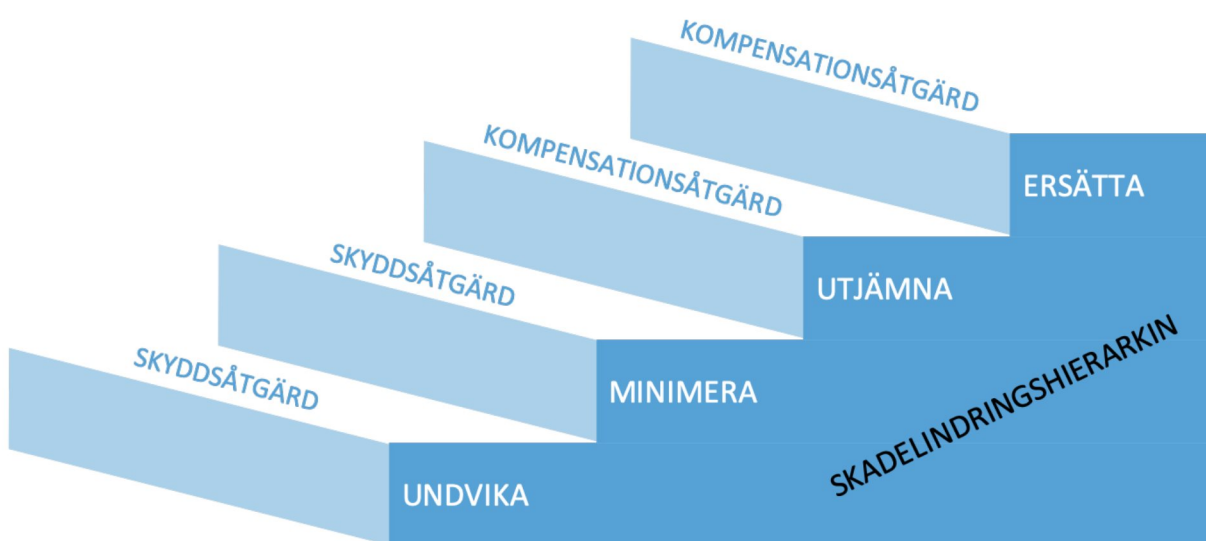
I utsök från Analysportalens databaser återfanns inga relevanta observationer av naturvårdsarter i området.

Slutsatser och rekommendationer

Samtliga särskilt skyddsvärda träd (hålträd >40 cm) bör sparas. Även de övrigt skyddsvärda träden bör sparas i möjligaste mån. Eftersom det handlar om döda stående träd kan ett alternativ vara att flytta träden till annan lämplig plats och placera dem på marken som liggande stammar. Den grova flerstammiga vitpilen bör också sparas. Åtgärder mot särskilt skyddsvärda träd anmäls till länsstyrelsen för samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken.

I inventeringsområdet består majoriteten av inmätta naturvärdesträd av aspar. Asp är ett viktigt trädslag för många arter, framför allt för insekter och fåglar. Aspträet är nämligen ganska mjukt och flera fågelarter nyttjar därför stammen för att hacka sitt bohål. En viktig art som gärna använder sig av asp som boträd är spillkråka. Den föredrar medelgrova till grova träd, som är minst ungefär 40 cm i diameter. Den kan också gå på tall. Grova aspar som har kunnat få vara kvar och växa sig stora är det generellt brist på. Med anledningen av detta bör så många av de inmätta naturvärdesträden av asp som möjligt sparas. På så sätt kommer de att kunna fortsätta växa och utveckla sådana ekologiska kvaliteter såsom grovhet och håligheter som gynnar flera andra arter. Att bevara asp i olika åldrar också gör att efterträdare finns i framtiden då de äldre träden sakta dör.

Under inventering har man valt att även mäta in 16 tallar som i dagsläget inte uppnår kriterierna för naturvärdesträd eftersom de ännu inte är tillräckligt gamla eller grova. Tallarna växer nästan uteslutande i östra delen av inventeringsområdet, mellan skogen och Östbergabackarna där de kan få bra solexponering som gynnar flera insektsarter knutna till tall. I samband med planering av bebyggelsen borde man ta hänsyn även till dessa träd och försöka spara så många som möjligt för att ge dem chansen att växa sig gamla och på så vis gynna sällsynta och rödlistade arter knutna till gammal tall. Om detta inte är möjligt och träden behöver fällas bör deras värde kompenseras, till exempel genom att använda den nyskapade döda veden till faunadepåer som placeras i ett soligt och vindskyddat läge. Skadelindringshierarkin (figur 3) är ett rekommenderat verktyg för att få struktur på hänsynstagandet när ett projekt ger negativ påverkan på naturmiljön (Boverket, 2018). Vid exploateringar ska man i första hand försöka undvika eller minimera påverkan, genom skyddsåtgärder. Först om detta inte är möjligt kan kompensation övervägas.

Figur 3. Skadelindringshierarkin eller kompensationstrappan.

Referenser

- Boverket (2018). Frivillig ekologisk kompensation i planering och byggande.
<https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/Allmant-om-PBL/teman/ekosystemtjanster/verktyg/kompensation/>. (besökt 2019-12-16).
- Hebert, M. (2017), Naturvärdeanalys Östberga.2017. Calluna AB.
- Nitare, J. (2019). *Skyddsvärd skog. Naturvårdsarter och andra kriterier för naturvärdesbedömning*. Skogsstyrelsens förlag.
- SLU Artdatabanken (2018). *Nationell skyddsklassning av arter*. [online] Skrivelse daterad 29 maj 2018. Tillgänglig: <https://www.artdatabanken.se/var-verksamhet/fynddata/skyddsklassade-arter/>.
- SLU Artdatabanken (2020). *Rödlistade arter i Sverige 2020*. SLU, Uppsala.
- SLU Artdatabanken (2020). *Dyntaxa – Svensk taxonomisk databas*. [online] Tillgänglig: <www.dyntaxa.se>. (uppdaterad 2020-05-11).